

SMZ

BARAZA LA MITIHANI LA ZANZIBAR

MTIHANI WA DARASA LA NNE

121

KISWAHILI

MUDA: SAA 2:00

MAJIBU

Mwaka: 2020

MAAGIZO KWA WATAHINIWA

1. Mtihani huu una sehemu NNE (4) A, B, C na D.
2. Jibu maswali YOTE kutoka sehemu A na B. Swali MOJA (1) kutoka sehemu C na swali MOJA (1) kutoka sehemu D.
3. Andika nambari yako ya mtihani katika kila ukurasa.
4. Majibu yote yaandikwe katika nafasi zilizowekwa.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A: (Alama 20)

UFAHAMU

Jibu maswali YOTE katika sehemu hii.

1. Soma habari ifuatayo kisha jibu maswali yanayofuata.

Kijana anahitaji kuwa na rafiki ili aweze kuondokana na upweke pamoja na kupata faraja. Aidha, hali hiyo itajitokeza kwa sababu atafahamiana na marafiki hao. Vilevile atazoeana nao hasa kwa kupitia mazungumzo. Kijana anaweza kupata marafiki popote pale. Kwa mfano; skuli, kazini, sehemu za ibada, safarini na hata miongoni mwa majirani zake. Lakini kijana anapaswa kuwa mwangalifu sana katika kuchagua marafiki. Katika makuzi yake, kijana huwa karibu sana na rafiki zake. Marafiki kwa kiasi kikubwa huwa na nguvu za kuambukizana tabia nzuri au mbaya. Kwa hivyo ni jukumu la wazazi kumuelekeza na kumshauri kijana kutafuta rafiki mwema. Ni kheri kukosa rafiki kuliko kuwa na rafiki mlevi, muongo, mwizi, mvivu, mchafu au mtumiaji wa dawa za kulevya. Rafiki mzuri ni yule mwenye tabia njema na busara, ambaye hutoa ushauri mzuri unaoweza kumsaidia mtu kupata mafanikio katika maisha.

a) Kuna umuhimu gani wa kijana kuwa na rafiki?

Umuhimu wa kijana kuwa na rafiki ni **kuondokana na upweke**.

Pia humsaidia **kupata faraja na mshikamano wa kihisia**.

Vilevile kijana **hujifunza kushirikiana na kuwasiliana na wengine**.

b) Taja maeneo manne (4) ambayo kijana anaweza kupata marafiki.

Eneo la kwanza ni **shuleni**.

Eneo la pili ni **kazini**.

Eneo la tatu ni **sehemu za ibada**.

Eneo la nne ni **miongoni mwa majirani**.

c) Kwa nini kijana anapaswa kuwa mwangalifu katika kuchagua marafiki?

Kijana anapaswa kuwa mwangalifu kwa sababu **marafiki huweza kuambukiza tabia nzuri au mbaya.**

Tabia mbaya za rafiki **zinaweza kuharibu maadili na maisha ya kijana.**

d) Eleza jukumu la wazazi kwa kijana katika kuchagua rafiki.

Jukumu la wazazi ni **kumuelekeza kijana katika kuchagua rafiki mwema.**

Pia wazazi wanapaswa **kumshauri na kumuonya dhidi ya marafiki wabaya.**

e) Taja sifa mbili (2) za rafiki mwema.

i. **Mwenye tabia njema na busara.**

ii. **Mwenye kutoa ushauri mzuri unaosaidia mafanikio.**

2. Tunga sentensi kwa kutumia maneno yaliyopigiwa mstari katika habari uliyosoma hapo juu.

Kijana anapaswa **kuwa mwangalifu** katika maamuzi yake.

Ni vizuri **kuchagua rafiki mwema.**

Marafiki wabaya huweza **kuambukiza tabia mbaya.**

Wazazi wana jukumu la **kumshauri kijana.**

Rafiki mzuri hutoa **ushauri mzuri.**

Ushauri mzuri humsaidia mtu **kupata mafanikio.**

SEHEMU B: (Alama 40)

SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA

3. Andika mfano mmoja (1) kwa kila nomino ya pekee iliyopo katika jedwali lifuatalo.

i. Nomino ya mahali

Zanzibar

ii. Nomino ya mlima

Kilimanjaro

iii. Nomino ya mwezi

Januari

iv. Nomino ya mtu binafsi

Asha

v. Nomino ya siku

Jumatatu

vi. Nomino ya mto

Ruvu

4. a) Bainisha wakati uliotumika katika sentensi zifuatazo.

ii. Mgonjwa aliyelazwa hospitali ameruhusiwa.

Huu ni **wakati timilifu**.

iii. Wageni hawatosafiri kwa boti wala ndege.

Huu ni **wakati ujao**.

iv. Watu wengi hawapendi kuchunguza afya zao.

Huu ni **wakati uliopo**.

b) Tunga sentensi zenye aina zifuatazo za maneno.

i. Kitenzi kishirikishi

Mtoto ni mwerevu sana.

ii. Kiwakilishi cha pekee

Yeye anapenda kusoma vitabu.

5. a) Andika maneno yafuatayo kwa nambari.

i. Elfu kumi na tano mia mbili na sita.

15,206

ii. Laki moja na kumi.

100,010

iii. Laki nne, elfu thelathini na tatu na thelathini na tatu.

433,033

b) Andika nambari zifuatazo kwa maneno.

i. 6,909

Elfu sita, mia tisa na tisa.

ii. 203,000

Laki mbili na elfu tatu.

6. a) Tafsiri aya ifuatayo kwa Kiswahili.

My grandfather goes to the market every morning. When he gets there, he buys some fruits such as pineapples, water melons, avocados and guavas. He also buys vegetables, onions and meat. He buys some spices too.

Babu yangu huenda sokoni kila asubuhi.

Anapofika huko hunua matunda kama mananasi, tikitimaji, parachichi na mapera.

Pia hunua mboga mboga, vitunguu na nyama.

Vilevile hunua viungo.

b)

i. Nini maana ya kongamano?

Kongamano ni mkutano mkubwa wa watu wenye lengo la kujadili au kujifunza jambo fulani.

ii. Eleza faida mbili (2) za kongamano.

Faida ya kwanza ni kubadilishana mawazo na maarifa.

Faida ya pili ni kujifunza mambo mapya na kupata suluhisho la matatizo.

SEHEMU C: (Alama 20)

FASIHI

7. Buni hadithi fupi kutokana na picha ifuatayo.

Hadithi fupi

Siku moja kulikuwa na kijana aliyekuwa akisaidia wazazi wake shambani.

Alifanya kazi kwa bidii tangu asubuhi hadi jioni.

Baada ya muda, juhudi zake zilianza kuzaa matunda.

Alifanikiwa masomoni na kusaidia familia yake.

Hadithi hii inaonesha umuhimu wa bidii na utiifu.

8. a)

i. Nini maana ya riwaya?

Riwaya ni **kazi ya fasihi yenye masimulizi marefu yanayohusu maisha ya watu au jamii.**

ii. Taja jina jingine la riwaya.

Jina jingine la riwaya ni tamthilia ndefu ya maandishi.

iii. Andika sababu inayopelekea masimulizi ya kawaida kutofautiana na masimulizi ya hadithi.

Masimulizi ya hadithi hutumia mbinu za kisanaa na ubunifu,

wakati masimulizi ya kawaida hueleza matukio kama yalivyotokea bila mapambo ya kisanaa.

b) Eleza maana ya nahau zifuatazo.

i. Kufyata mkia

Kufyata mkia ni **kuacha jambo kwa aibu au kushindwa.**

ii. Kutia chumvi

Kutia chumvi ni **kuzidisha au kupindisha ukweli wa jambo.**

SEHEMU D: (Alama 20)

UTUNGAJI

9. Ifuatayo ni barua ya kawaida ambayo haiko katika mpangilio sahihi, ipange barua hiyo kwa usahihi.

Mpangilio sahihi wa barua ni:

Anuani ya mwandishi → Tarehe → Salamu → Ujumbe → Hitimisho → Jina/Sahihi ya mwandishi.

10. Eleza tofauti tano (5) kati ya kadi ya mwaliko na barua ya simu.

Tofauti ya kwanza ni kwamba kadi ya mwaliko humualika mtu kushiriki tukio, wakati barua ya simu hutuma ujumbe mfupi wa haraka.

Tofauti ya pili ni kwamba kadi ya mwaliko huwa rasmi zaidi, wakati barua ya simu ni ya kawaida na fupi.

Tofauti ya tatu ni kwamba kadi ya mwaliko hutaja tukio, mahali na muda, ilhali barua ya simu hulenga taarifa tu.

Tofauti ya nne ni kwamba kadi ya mwaliko huandikwa kwa mapambo, lakini barua ya simu haina mapambo.

Tofauti ya tano ni kwamba kadi ya mwaliko hutumwa kabla ya tukio, wakati barua ya simu hutumwa wakati wowote taarifa inapohitajika.